

Per Amor a l'Art a l'Albarda Castellana

Excursionisme

Excursions en família. El Balandrau i el Cerverís

De Montlluís a Toès i Entrevalls seguint la Tet i el Tren Groc

El refugi que em va salvar

6

Excursions en família. El Balandrau i el Cerverís

per E. Martínez

10

De Montlluís a Toès i Entrevalls seguint la tet i el tren groc

per A. Falcó

18

Per Amor a l'Art a l'Albarda Castellana

per Ò. Masó i A. Masó

24

El refugi que em va salvar

per D. García

5 Editorial

28 SMS Muntanya

29 Retalls de muntanya

30 Notícies i activitats

31 Llengua i muntanya

32 Concursionisme

33 Ressenyes

35 Llibres

Núm. 393 / Juliol-agost 2016

Edita: Unió Excursionista de Catalunya

Direcció: Francesc Brugalada

Subdirecció: Lluís Catasús

Consell de Redacció: Concepció Arnau, Manel Canales, Pasqual Garriga i Martí, Jordi Martorell, Ramon Pascual, Israel Perni, Bernat Ros i Eduard Soler.

Redactora: Jordina Tarré

Col·laboradors: Òriol Masó i Albert Masó, Eduard Martínez, Albert Falcó

Fotografia Portada: Obrint el vertical i sostingut inici de la segona tirada de la via Per Amor a l'Art.

Autor: A. Masó

Disseny: Robert Masip

Reproducció digital: Tren Estudi Gràfic

Producció: Gráficas Campás

Dipòsit legal: B -14822-1975

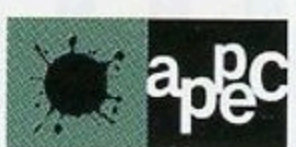

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

Excursionisme és membre de:

Pàgina web: www.excursionisme.cat

Prohibida la reproducció total o parcial dels textos i fotografies publicades a la revista sense l'expressa autorització dels autors.

Els articles publicats a excursionisme reflecteixen només l'opinió dels autors, no forçosament la de la UEC.

D'aquesta revista se n'han editat 4.000 exemplars.

Preu exemplar: 3 euros

 Obra Social "la Caixa"

Himàlaia - Makalu

La història de l'alpinisme comença, com indica la paraula, amb els ascensos als cims dels Alps. El 1336 el poeta italià Petrarca va conquerir la cima del Mont Ventoux als Alps i des d'aquell moment pensadors, naturalistes, científics i exploradors s'han interessat pel muntanyisme. L'exploració i la conquesta de les grans muntanyes han estat sempre un privilegi de minories i per això en la història dels orígens de l'alpinisme destaquen algunes personalitats nobles com Achille Ratti, conegut per ser el papa Pius XI. Avui en dia cal destacar l'alpinista Carlos Soria que amb 77 anys ha fet l'Annapurna, el seu 13è vuit mil, tenint en compte que el primer el va coronar amb 51 anys, al 1990.

A les diferents UEC també hem tingut grans alpinistes destacats, ara mateix qui lidera l'alpinisme a casa nostra és el nostre company de la UEC d'Horta, Jesús Morales, que es va iniciar a fer grans travesses, el 2008. Va començar amb els vuit mil, primer el Dhaulagiri (8.167 m), després l'Everest (8.848 m, el sostre del món) i el Broad Peak (8.051 m). En aquests moments està vivint un nou somni, el Makalu (Himàlaia, 8.463 m la cinquena muntanya més alta de la terra). El repte és fer l'ascens sense ajuda d'oxigen suplementari.

En Jesús Morales treballa com a mecànic en el metro de Barcelona, i coses de la vida, des de les profunditats dels túnels, un dia va somiar que tocava el sostre del món. Només sap ell les dificultats que ha hagut de superar per aconseguir el seu somni. La capacitat de superació crea empatia i molts ens veiem identificats amb ell i li donem suport en el seu projecte. De moment en aquest cas el somni no s'ha pogut fer realitat, i en Jesús Morales torna sa i estalvi a casa. Ha sigut tot molt intens, inclosa l'experiència de prendre decisions difícils. Els grans alpinistes que han arribat a envellir, recorden que a la muntanya l'èxit no passa pel cim, si no per la capacitat de renúncia. Jesús, des de l'equip de redacció tens tot el nostre recolzament.

Francesc Brugalada

sumari

A l'Estiu tota cuca viu

I en aquest cas podem dir que és pràcticament literal i és que en aquest número de la revista Excursionisme us expliquem una història de supervivència gràcies a un refugi de la UEC. De fet la història ens l'explica el seu protagonista. També l'Eduard Martínez ens porta d'excursió amb la família pel Ripollès, farem una sortida pel Balandrau. També anirem en tren i és que agafarem el Tren Groc que passa pel vessant nord dels Pirineus, sota els cims del Carlit i del Puig de la Grava, on neix el riu més emblemàtic de la Catalunya Nord, la Tet. I per acabar farem escalada amb els germans Masó al sud de la Miranda de Sant Jeroni on s'alça l'Albarda Castellana, gran turó de formes arrodonides. Sostre comarcal del Baix Llobregat amb 1.177 m d'alçada.

FE D'ERRADES: Aprofitem per demanar disculpes a l'Ignasi Moratilla ja que en l'article "Travessa per les llengües i parlars del vessant sud dels Pirineus" publicat al número 391 va quedar-ne escapçada una petita part del text.

PER AMOR A L'ART A L'ALBARDA CASTELLANA

Els Gorros i la Plantació vistos des de l'alzina de la primera reunió de la via Per Amor a l'Art.

TEXT, FOTOGRAFIES I CROQUIS D'ÒSCAR I ALBERT MASÓ GARCIA

L'ALBARDA CASTELLANA: EL TURÓ DE LES ESCALADES SELECTES

Aquesta magnífica talaia, sostre comarcal del Baix Llobregat amb 1.177 m d'alçada, s'ascendeix a peu des del seu coll nord a través de la via normal.

Al sud de la Miranda de Sant Jeroni (el cim més alt de tot Montserrat amb 1.236 m sobre el nivell del mar) s'alça l'Albarda Castellana, un gran turó de formes arrodonides coronat per dos cims separats per una àmplia collada que vistos de lluny li confereixen la forma d'una albarda. Aquesta magnífica talaia, sostre comarcal del Baix Llobregat amb 1.177 m d'alçada, s'ascendeix a peu des del seu coll nord a través de la via normal, la qual presenta un parell de trams de curta grimpada, un d'ells equipat amb una corda. Els vessants sud i est, en canvi, es precipiten vertiginosament cap a les fondalades meridionals de Montserrat formant una intrincada raconada d'arestes, xemeneies i plaques rocoses d'una alçària i verticalitat remarcables. Enganxats a aquest entramat rocós, s'erigeixen tres monòlits d'alçada i presència destacables: la Desgraciada, el Braguer i el Càntir. Aquestes agulles també presenten parets verticals i alteroses, característiques que l'explorador i incan-

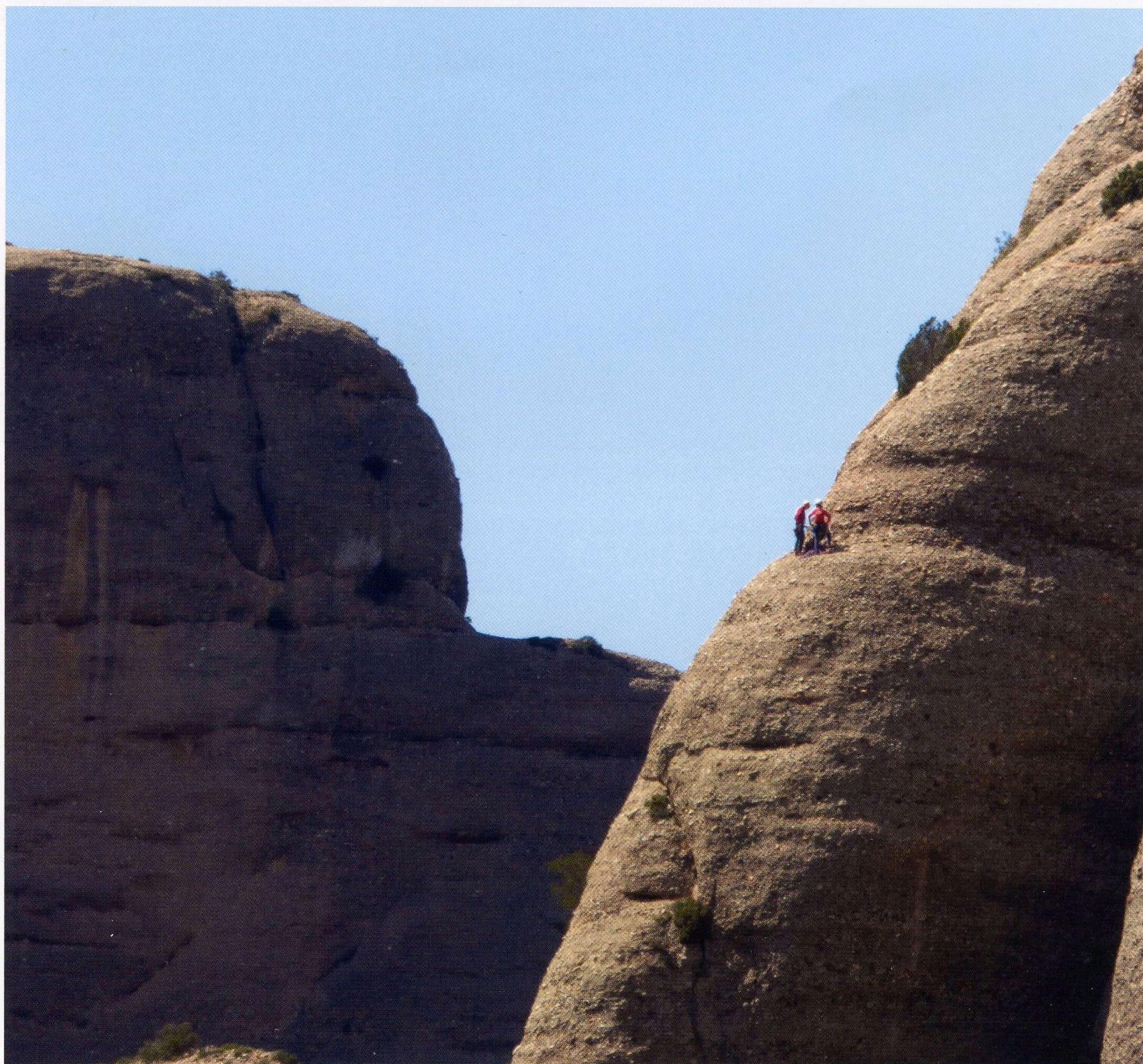
sable muntanyenc Josep Barberà Suqué reflectí en el seu llibre *Montserrat Pam a Pam* de l'any 1977 tot indicant que "per les seves vessants SE formen unes grans muralles on poder obrir vies noves el dia de demà". La seva predicció es va complir gairebé de forma immediata, ja que el mateix any de la publicació del *Pam a Pam* s'obrí la clàssica via del Cuervo a l'impressionant vessant est de l'agulla del Braguer. A partir d'aquest itinerari, sense pressa però sense pausa, es van anar traçant noves rutes i variants a les agulles i parets de l'Albarda Castellana. Pasos de Otoño, Massapasma, Nupinenes, l'Aresta Modesta o la Tsintao són algunes d'elles, en general difícils, amb les assegurances justes i de roca compacta. El fet de ser un indret força recòndit i d'aproximació llarga, ha evitat la presència massiva d'escaladors i l'ha convertit en un objectiu més selecte, en gran part també per culpa del veí Puntal de l'Albarda, força més accessible i atractiu.

UN MIRATGE IL·LUSIONANT

Els qui subscrivim aquestes ratlles ens trobàvem entre les cordades frenades per un accés feixuc i enrevessat. Aquesta percepció dissuasiva, però, va canviar el dia que se'ns presentà just davant dels nostres nassos la visió d'aquest escenari recòndit i alhora magnètic. Va succeir just en el moment en què acabàvem d'obrir la via Agullòlegs al Xumet de la carena del Puntal de l'Albarda i mentre recollíem el material aclaparats pel plugim d'una incipient llevantada que ens anava calant els ossos subtilment. Per fi vam entendre en què consistia aquell terreny distant i ens sentírem captius de la visió del perfil sud del Càntir, el qual anàrem a ullar uns mesos més tard. Durant l'exploració

a aquesta desconeguda però magnífic agulla, l'estupefacció s'apoderà de nosaltres en trobar-nos immersos en un món insospitat d'un Montserrat que creïem més que conegut i que novament aconseguia sorprendre'ns. Mentre deambulàvem per l'enclotat circ que formen la carena del Puntal de l'Albarda i el vessant est de l'Albarda Castellana, vam tenir un inesperat encontre visual amb un magnífic costellam rocós després del vessant sud de l'Albarda, d'una estètica i alçada que ens atrapà immediatament. Es tractava d'una autèntica quilla, ben definida i encarada cap a la plana del migjorn montserratí. En veure-la, ens vam haver de fregar els ulls diversos cops, meravellats i sorpre-

sos. La nostra perplexitat augmentà quan després d'indagar i remenar ressenyes vam constatar que, aparentment, cap via d'escalada recorria tan pregon esperó. A partir d'aquest moment, es va posar en marxa la maquinària de la il·lusió i del planejament de l'estratègia a seguir en la tasca d'obertura d'aquella línia, més pròpia d'haver estat creada durant la dècada dels anys 50. Abans, però, vam fer una incursió al seu peu, durant la qual un parell de cabres jovenetes van fugir potes ajudeu-me per un lateral de l'esperó i van acabar escalant-ne una part. Es podria considerar, doncs, que la línia somiada ja havia estat oberta per aquestes escaladores innates?

Cordada a la còmoda segona reunió de la via Per Amor a l'Art, amb la Roca Plana dels Llamps a la seva esquerra.

PER AMOR A L'ART

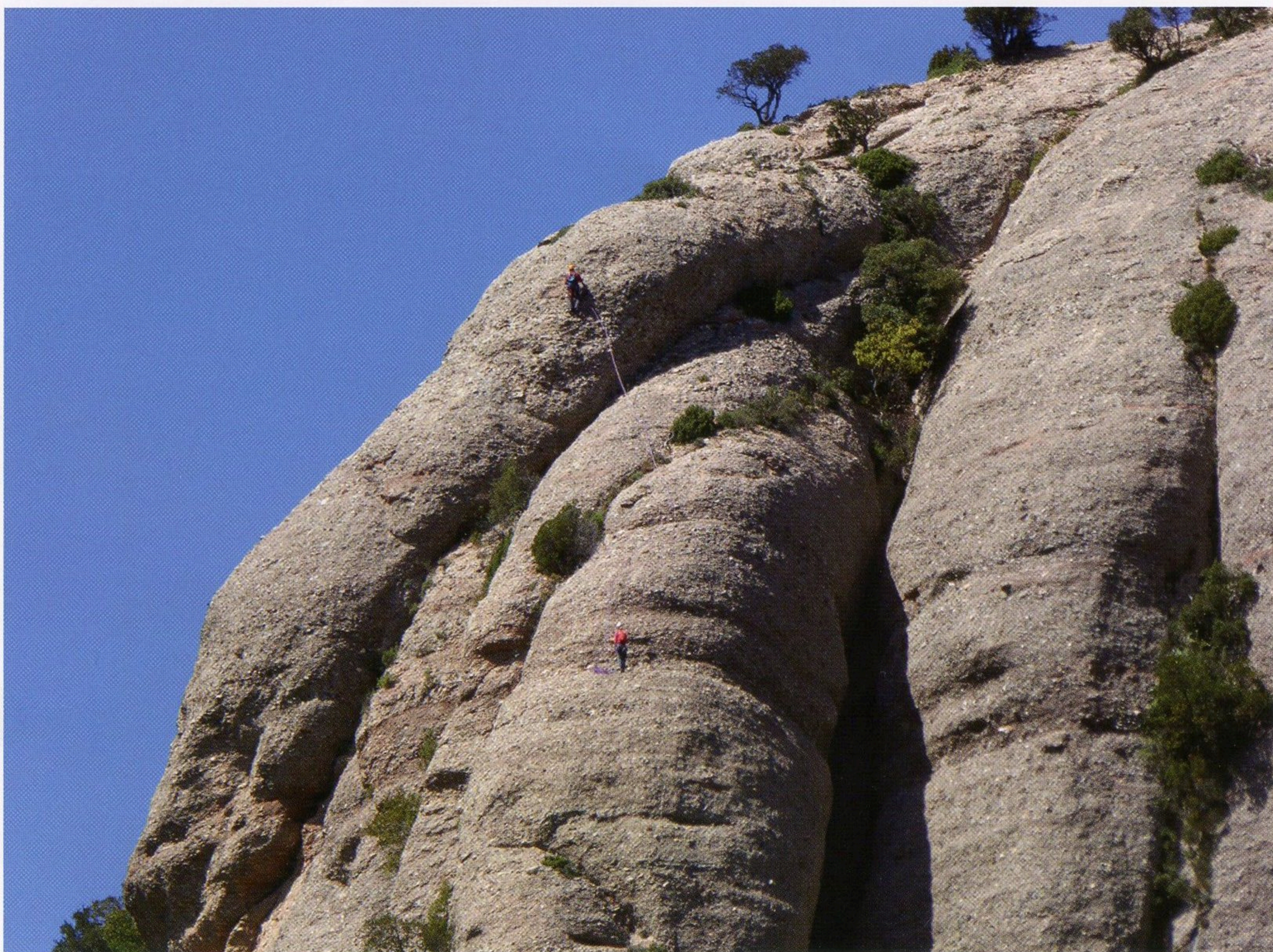
Arribant a la primera reunió de la via Per Amor a l'Art.

Per fi arriba el dia assenyalat; assolellat, lluent, fresc, primaveral. Partim del Monestir de Montserrat ben d'hora, carregats amb motxilles feixugues i emocions contingudes. Els sentiments van canviant a mida que ens anem aproximant al nostre objectiu. Comencem sentint-nos molt afortunats tot pujant per les escales dels Pobres, amb pas lent i respiració accelerada. Deambulem com uns privilegiats pel pla dels Ocells, fent cas omís a les queixes d'unes articulacions sotmeses a un pes considerable setmana rere setmana. Ens aflora un impuls salvatge en reemplaçar el ciment i els cartells indicadors del camí pel traç tènue que s'esmuny enmig de l'espès bosc i les fites de còdols que ens guien enmig de la boscuria. Ja al peu de la línia a obrir, ens sentim angoixats però alhora captivats per l'esperó conglomerat que s'eleva ple de misteris cap amunt i al qual entregarem una part de la nostra existència. I tots aquests fatigs físics i mentals, per què? Ha arribat un moment en què ni ens ho preguntem, ja que fa temps que coneixem la resposta. Una resposta que, igual que el rocam de l'aresta que ens sotja, és un conglomerat de sensacions, vivències, creences i pensaments impossibles de transcriure i expressar amb paraules. Com condensar una amalgama complexa i polièdrica de sentiments en una simple unió de mots? Difícil de respondre. Potser una manera d'expressar-ho és clamant que ho fem per amor a l'art... perquè sí, sense interessos materials... perquè quelcom inclassificable ens ho demana... perquè és el que sabem fer... perquè, en el fons, obrir una via d'escalada és una forma d'expressar-se. El resultat derivat d'una obertura és un reflex, sense dubte, d'unes qualitats físiques, però també d'una forma de ser i de fer.

Amb el material a punt i un temps meteorològic ideal, comencem l'obertura. L'inici és tombat però salvatjot, amb arbustets i alzines adornant la placa per on ascendim. Finalment, però, s'imposa la llei de la roca nua i la fina montserratina. Els dits, els peus i la ment s'adhereixen a consciència als petits cigronets petris, mentre els ulls llegeixen ràpidament la roca i el cos navega per un mar de conglomerat deixant-se endur pel corrent més favorable. Una convicció fermament arrelada fa aflorar l'esperit clàssic i amb

Albert Masó García '2016 ©

Cordada en la tercera tirada de la via Per Amor a l'Art.

poques assegurances arribem al peu de la secció més vertical de l'esperó, establint la primera reunió en una alzina idònia. Els paisatges comencen a eixamplar-se i intuïm que l'ambient serà magnífic. L'èpica desapareix durant les tasques de neteja de crostes i rocs solts, mentre l'enginyer de formació que portem a dins treu el cap en la planificació i logística de la continuació de l'obertura. L'alzina de la reunió agafa un nou protagonisme i esdevé cabdal per superar l'inici del segon llarg, molt vertical. Ens enfilem amb delicadesa però amb decisió pel generós arbre i passem a la roca col·locant assegurances durant un tram sostingut i difícil. Després d'uns quants metres, el rocam descriu una diagonal cap a la dreta que seguim amb passos aeris i roca un xic solta fins a una savina poc ferma. Amb compte i emoció, seguim cap a l'esquerra la fissura d'on neix l'arbust i després superem un bonic ressalt de roca excel·lent que ens mena a una espaiosa i còmoda cornisa, tota una balconada sublim on establim una reunió

de somni i gaudim d'unes vistes panoràmiques formidables. El vent comença a bufar fort i la tarda s'esmuny més ràpidament del que voldríem, per la qual cosa, i mentre un parell de cabres pasturen harmoniosament pels cims de la carena del Puntal de l'Albarda, comencem a obrir la que suposem serà la darrera tirada de la via. L'inici és tombat, senzill i compacte, però l'acabament s'intueix força herbós i descompost. Davant d'aquest desagradable i fins i tot perillós final de via, apareix del nostre interior l'esperit intrèpid i agosarat que dúiem amagat i redirigim la ruta cap a un petit esperó situat a l'esquerra, amb un inici més que vertical però amb una roca que frega l'excel·lència. L'opció triada és tot un encert i sentim els cors bategar fort mentre ens elevem aèriament agafats a preses extraordinàries que ens transporten meravellosament fins al punt culminant de l'aresta. El Sol s'amaga rere el coll que separa el Montgròs de la roca Plana dels Llamps i les primeres foscors de la nit són testimoni de l'abraçada entre els

Finalment, però, s'imposa la llei de la roca nua i la finesa montserratina. Els dits, els peus i la ment s'adhereixen a consciència als petits cigronets petris,

Per Amor a l'Art a l'Albarda Castellana

dos germans per celebrar la finalització de l'obertura. És, això sí, una celebració curta i continguda, ja que el descens ens preocupa. Després d'analitzar-ho in situ, i tal i com havíem planejat, decidim acabar d'ascendir al cim de l'Albarda Castellana per llavors descendir per la via normal. Els frontals ens guien durant la nostra marxa cautelosa per una obscuritat cada cop major però que permet percebre la grandiositat de l'entorn que ens envolta. Èpicament i entusiasmat, arribem al cim

i el fruïm breument, esgotats i escrivint al llibre de registre. La nit s'ha apoderat de Montserrat i de nou els frontals ens guien en la baixada per la via normal del turó fins al seu coll nord, on per fi respirem alleugerits i ens relaxem una mica fruit del somni aconseguit.

Amb el material endreçat i l'estómac no tan buit, empenem el camí de tornada cansats físicament però descansats mentalment. Ens sentim feliços d'haver po-

gut emular els pioners escaladors que fa 60 anys van anar obrint les arestes Brucs més destacables del massís. Vés per on es van deixar aquesta... Gràcies! Al final resulta que no vam néixer tan tard i encara hi hem estat a temps. Vet aquí, doncs, una via oberta amb modèstia i tones d'il·lusió. I com no podia ser d'altra manera, batejada amb la locució que ens ha inspirat tot el jorn i que dignifica tot aquell que la du com a estandard: per amor a l'art.

Ambient en l'arribada a la segona reunió de la via Per Amor a l'Art.

FITXA TÈCNICA DE LA VIA "PER AMOR A L'ART"

Indret: l'Albarda Castellana (vessant sud). Massís de Montserrat, regió de Sant Jeroni.

Metres i grau: 130 metres, V°, Ae (Vinf. obligat).

Oberta per: Òscar i Albert Masó Garcia des de baix a l'estil clàssic.

Data: 8-4-2012.

Material a dur: casc, cintes, bagues llargues i un camalot núm. 1 opcional. Via equipada amb espits i parabolts.

Descripció: la via recorre l'aresta sud o Brucs de l'Albarda Castellana. La primera tirada és una llarga placa ajaguda poc assegurada amb algun pas concret més dret i amb predomini de passos de finura. En la segona, cal enfil·lar-se per una alzina i enganxar-se al marcat esperó d'inici vertical, passos bonics i ambient magnífic. El tercer i darrer llarg comença ajagut i acaba remuntant un esperó vertical amb còdols excel·lents (compte amb el frec de les cordes).

Aproximació: es pot fer des de la masia de can Jorba seguint el camí dels Francesos i deixant-lo a l'alçada de les roques del Camell de Sant Jeroni per travessar vers l'est l'inici del torrent dels Bugaders i baixar per una canal fins l'evident peu de via (petita fletxa gravada). També s'hi pot accedir des del Monestir de Montserrat pel camí nou de Sant Joan a Sant Jeroni fins al

coll de l'Albarda Castellana i enllaçant en baixada el camí dels Francesos fins a l'alçada de les roques del Camell de Sant Jeroni, i finalment obrar com en l'aproximació des de Can Jorba. Ambdues opcions impliquen més d'una hora d'aproximació.

Descens: des del final de la via cal arribar al cim de l'Albarda Castellana tot caminant cap amunt (nord) i vigilant de no relliscar. Abans d'arribar al cim, trobem un petit muret que se supera amb algun pas de III° o que es pot evitar per un lateral. Des del cim de l'Albarda hem de baixar vers el nord per la seva via normal d'ascensió (marques de pintura blava i un parell de desgrimpades). Situats al coll de l'Albarda, prenem o bé el camí de baixada cap al sud fins a can Jorba o el que surt a l'est cap al Monestir de Montserrat.

